SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 150. V Ljubljani, v sredo 2. julija 1884. **Letnik XII.**

Daljni vir surovosti.

Od Ljubljanice, 29. junija.

Z vrlim dopisnikom „od Kolpe“ od 23. junija v 145. št. „Slovenčevi“ sem bil tudi jaz prisrčno vesel, ko sem bral oklic visoke vlade do prečastitega kapitularnega konzistorija, da naj duhovnikom po deželi priporoča skrbno podučevati domačo mladino, ter tako vpliva na njo, da bi ta med drugimi surovosti jela opušati sosebno grdo šnopsanje, po kterem izvira toliko nesreč. Z veseljem, pravim, sem bral ta oklic, akoravno duhovščina itak zvesto dela z vsimi na razpolaganje jej služečimi sredstvi zoper to peklensko pijačo; sosebno z veseljem sem bral oni oklic, ko vidim, da visoka vlada resno misli ubogemu duhovnemu pomagati pri tako težavnem in le nevspešnem delu po svoji strani s svojimi sredstvi, ki bodo gotovo k dobremu in hitrejemu vspehu znatno pripomogla; visoka vlada ima paragraf, med tem ko ima duhovnik le golo besedo; ona ima pomočnike, med tem ko je duhovnik le osamljen; ona lahko kaznuje med tem ko duhovnik le z prihodnjo večno ali časno kaznijo žugati zamore, o kteri prvi pa liberalni duh sedanjega časa tako nič ne veruje, o poslednji se pa z beraško palico ali z zemljo tolaži, kjer „bode vsaj v miru“. In kdo je, ki ne vé, da dandanes paragraf le daleč, daleč prekosi moralično moč gole besede duhovnikove, sosebno pri ljudstvu, ki nosi ime in znamenje „šnopsarjevo“, ki za besedo ne mara, je še ne sliši in tudi slušati ne mara.

Mislil sem si nekaj pri onih lepih in oveselivnih besedah visoke vlade. In kaj neki? Kaki „nekaj?“ Ali smem naravnost in odkritosrčno odkriti slavnemu občinstvu mojo misel? moj „nekaj?“ Ako meniš, dragi mi „Slovenec!“, da se ne bodeva zamerila slavnemu občinstvu? Pa skupaj sproživa to reč, „ker v družbi je moč“; pa „moja misel“ brez Tebe tudi ne pride v plodno zemljo, Ti pa brez mene „moje misli“ ne veš.

Vsak delavec potrebuje k svojemu delu dveh reči vsaj, znanja in tvarine; naj mu manjka enega ali drugega, prazno delo, prazen trud! Ako hoče n. pr. kamnosek postaviti lep kamniten spominek, mora razun svoje vednosti in orodja gotovo pripravno kamenje imeti; ako ga nima, naj bo umen, naj bo spreten, naj bo priden in delaven, kolikor hoče, nikakor ne more nameravanega dela izvršiti. In kako neki brez kamnja, brez materijala!

Vrli dopisnik „od Kolpe“ imenuje duhovnika delavnega v njegovem svetem poklicu, ali pristavlja, da mu je k vspešnemu delovanju potrebno spoštovanja in zaupanja, kterega pa po potrebi nima, ker mu ga je liberalni duh sedanjega časa odgrizel in s tem snedel kos kruha od sedanjega truda. In to je preveč istinita istina! Jaz pa vidim v vzrokih surovosti sedanje mladine in sedanjega rodu še drugi vzrok in pravim: Duhovnikom manjka kamnja, manjka materijala, da bi ga obdelovali; onih namreč, ki bi najbolj potrebovali njegovega poduka, še pred oči ne dobi. Kakor hitro namreč tak, kteri obleče „fantovske hlače“ in je z vinom „kršen“ po fantovski navadi, obleče tudi suknjico, vrezano iz liberalnega duha, vsak in povsod, se vé, da ne, — večinoma, pa vsaj kolikor toliko ga začne oblizovati liberalni duh in — ta se poduku odtegovati začenja.

Jeli res, da duhovniku manjka kamnja v obdelovanje? „Moj Bog! to pa že ni res! — bi utegnil kdo reči, — saj so vse cerkve vedno napolnjene!“ — Dobro! Ali prijatelj! stopiva v cerkev in oglejva si njene obiskovalce; in kdo so ti? Ti so že dobro obdelani, večjidel že lepo zlikani kamni, že nekako pripravni za vstavo v nebeški zid; in tem pač ni potreba veliko govoriti o šnopsu in drugih nedostojnostih; saj njim že od daleč smrdi le njegovo ime; duh pa še bolj kakor onemu fijakarskemu konju, ki se je šnopsarju v gledališčnih ulicah že od daleč umaknil na stran, ko ga bi bil imel srečati in povoziti. Ali neobdelanega šnopsarskega kamnja potrebuje duhovnik; in tega pravim, ne dobi pred oči. Kje pa je? Dopisnik „od Kolpe“ nam je povedal, da so se taki „neolikani“ na zidu, daleč od cerkve likali, sami med seboj, in po svoje. Toda taki „neolikanci“ si vkrenejo med službo Božjo še drugo pot. Ktero? V krčmo! In ondi zdaj žulijo za 4 solde ubogi glažek, da njega pač ogladijo, sebe, svojega uma in svojega srca pa ne; vse to naj se le lika po svojem, bo že dobro. Tako je! Poznam kraj, ki to trditev le preveč potrjuje!

Vidite, takih kamnov bi duhovnik potreboval v obdelovanje; pa jih ne dobi v roko. „Naj bi si jih pa!“ — boš morebiti mislil. Dobro! Ali slušaj! Poznam duhovnika, ki je mislil pogledati okoli cerkve za takimi kamni; pa nekdo mu je popolno odsvetoval, ako noče „brez vspeha in zasramovan“ oditi sebi v nevoljo, onim v zasmeh. Poznam duhovnika, ki je pa šel pogledat po takih neobdelanih kamnih, in čujte! kamen je ostal kamen; stal je pri miru kakor kamen, mrtev neobčutljiv kakor kamen. Eden je ravno iz pipe puhal prav slastno; in ko duhovnik memo pride, stoji ta kamen kakor kamen in puha naprej, kakor doma za pečjo. In duhovnik? Memo je šel in odšel, ker drugače bi kamen na njega padel; kamen je pa vsak težek! Vidite, kaj zna neobdelani kamen in koliko veljá? Pač prav pravi dopisnik „od Kolpe“, da s spoštovanjem je liberalni duh vzel duhovniku tudi vspešno delovanje: kos kruha. „Facta loquuntur!“

Še drugo mesto ima duhovnik za svojo delavnico, in to je: izpraševanje za velikonočno spoved. Tu je pač pripraven kraj in čas za tak nauk, ker so ločeni stanovi in ločena starost. Tukaj toraj bo delal! Da! da! Saj se tudi potrudi; in zopet imam zapeti le zgornjo pesem: Tudi tukaj obdelovanja potrebnih kamnjev ne dobi; še zraven ne pride, ki bi v resnici zdravega nauka bil najbolj potreben.

Kaj torej hoče duhovnik? Paragrafa nima, moči nima, sile ne pozná, toraj mu ne ostane drugega, ko potrpeti in moliti k Bogu za boljši čase.

In hvala Bogu! Taki boljši časi se bližajo zdaj! Da, so že tu! Slavni državni zbor je sestavil postavo o praznovanji nedelj in praznikov; po tej se časi, prejšnjim enaki, bližajo nazaj. Svet je spoznal, da liberalizem je na človekovi sreči kakor rak na rani, oba peljeta v gotovo smrt; in — boljše čase hoče privabiti nazaj.

Nekdaj so bili časi, da so po Ljubljani „možje s sabljo“, po deželi pa žandarji pogledovali med časom službe božje ob nedeljah in praznikih po gostilnah in očitnih prostorih, ter, ako se ni dalo z lepo, tudi s silo praznili take prostore za čas službe božje; ravno tako se je godilo onim, ki so svojeglavno in brez vzroka odrekali pokorščino za velikonočno izpraševanje. Še zdaj naj postane tako; one navade, oni časi o spoštovanji nedelj in praznikov

LISTEK.

O slovstvu v Bosni in Hercegovini.

„Sind Sie ein Kaminfeger?“ S temi besedami je o svojem času neki ob zid naslonjeni gospod ogovoril trapistskega priorja, znanega P. Franca, ko je ta po svojih opravilih hodil po Zagrebu. Omenjeno vprašanje je marljivemu delavcu Gospodovemu dalo povod, da je pod istim naslovom v nekem Graškem dnevniku opisal celo zgodovino pak namen zadruge trapistov, kteri so se kje pred desetletjem bili nastanili v Zvezdi-Mariji blizo Banjaluke. Podvzetni Pater je v zasebnih pismih in po javnih listih trkal za podporo ter tako začel oči katolikov obračati na ubogo „rajo“. V rečenem spisu, ki je pozneje izšel v posebni knjižici, pisatelj sam pravi, da je še le on avstrijske pošte soznanil s krajevnimi imeni v sosedstvu južne Hrvatske. Za te kraje se je pa, kakor znano, svet zanimal imenito ob času, ko so naši vojaki prestopali Savo; takrat so začele naraščati cele knjige, razpravljajoče o Bosni in sosednjih pokrajinah.

Na opisano zadevo se je pisatelj teh vrstic spomnil, ko mu je pred oči dospela najnovejša knjižica z naslovom: „Kratek pregled bosanskega slovstva. Sestavil Mihael Napotnik. V Mariboru, 1884. Založil pisatelj.“ In v „Predgovoru“ skromni pisatelj, kteremu je pri sostavljanji naslova značilo „dr.“ v peresu obtičalo, pravi: „Odkar je avstrijska vojna zasedla lepo Bosno in mično Hercegovino, bili ste te dve prezanimivi deželi po mnogovrstnih knjigah že skoro v vsakem drugem obziru prav obširno opisani, samo le o k n j i ž e v n i zgodovini le-te Nove Avstrije ni bilo do danes najti podrobniših poročil“. Ta okolnost je pisatelja, kakor poroča, napotila in nagnila, da po svojih „slabih“ (?) močeh sestavi kratek pregled bosanskega (in hercegovskega) slovstva, da tako „tudi po tej plati slovensko razumništvo seznani z vrlimi Bošnjaki in s čilimi Hercegovci“, druge potopisne črtice iz spretnega peresa njegovega, je priobčeval „Slov. Gospodar“.

Vredno je posneti to, kar gospod doktor pravi, ko str. 5 piše: „Bil je res najskrajni čas, da ste bili prelepi deželi, srebrna Bosna in kršna Hercegovina, iztrgani ljutim sovražnikom iz rok, sovražnikom, ki hudo nasprotujejo vsakošnemu istinitemu napredku. Reci, kakih petdeset ali še sto let robskega hlapčevanja in krutega zatiranja, a ponosna Bosna in junaška Hercegovina bi bili menda za vselej izgubljeni za izobraženi svet jugoslovanski“.

Ko se je razvedelo, da je najnovejši pisatelj o bosanskem slovstvu bil poklican, da bode kakor duhovnik tolažil in osrčeval krščanske vojake, so ga njegovi poznavalci omilovali. Kakšne li misli so njega samega obdajale, tega poročevalec ni čutil; ta zna le toliko, da je pisatelj teh vrstic imel dokaj „trdo srce“, ker se je obžalovalcem vstavljal, češ, resnica je, da pozvanec mora svoje nauke za čas pretrgati, ali še z veseljem bode se spominjal prestanih težav. Brez te nadloge bi sicer lahko postal to, kar je, namreč profesor bogoslovja, ali v ravno tiskani knjigi bi ne mogel dalje zapisati: „Kdor lastnim okom ne gleda, sam ne skuša in sam ne spoznava, pak pozvedava, ne da bi lahko veroval, kako je, ali je vsaj

naj pridejo nazaj; oni paragraf naj zopet stopi vladno v javnost in takrat, ter le po tej poti bode dobival duhovnik tudi neobdelano kamnje v obdelovanje; in mirno ter zadovoljno, v blagor posameznim, v blagor družini, v blagor državi bode delal gotovo z dobrim vspehom. Pravica in nravnost — morati složno skupaj delovati, drugače je vsako delo, vsaki trud zastonj!

In hvala Bogu! po onem oveselivnem klicu visoke vlade do visokočastitega kapitularnega konzistorija, vidimo, da se bližajo prejšni časi, blagi časi nazaj. Ne rečem, naj bi po enakem potu slavna vlada delala zdaj ko nekdaj. Drugi časi, drugo delovanje, bo že našla pravo in blaživno pot, ki bode ljudstvu v duševno in telesno korist. Da se visoka vlada za nravno stanje ljudstva le spet zanimiva, potem bo že tudi pravo pot sama našla, ter skrbela duhovniku za materijal, da ga bo dobival v obdelovanje. In za to — vsa čast in slava visoki vladi!

Propaganda in laška vlada.

(Dalje.)

Papež Gregor je dalje določil, da se kongregacija shaja vsak mesec po enkrat pri papeži in vsaj po dvakrat v stanovanji kardinala predsednika. Poduči naj se in posvetuje skrbno in kolikor mogoče o vsem (omnia et singula negotia), kar se tiče razširjevanje sv. vere po vsem svetu; težje zadeve naj predlaga papežu v presojo, druge pa razsojuje po lastni previdnosti. Kongregacija skrbi za tisek obrednikov, katehizmov in druzih enacih spisov v jezikih vseh narodov. S kratka: ona nadzoruje vse misijone, nastavlja in prestavlja potrebne uradnike. Zato jej je podelil papež vse potrebne pravice. In da ne bi tako važna naprava bila v zadregi gledé podpore, odločil jej je znatne dohodke. Proti konci svojega pisma prekliče tudi vse privilegije misijonarjev, ki bi utegnili nasprotovati oblasti propagande.

Istega dne je izdal Gregor še drugo pismo, v kterem določi natančneje dohodke propagande. Tako jej je odmeril davek, kterega mora plačati vsak novoimenovani kardinal za prstan (pro annulo cardinalitio). Ta davek znaša po določilu Julija III. 500 zlatov. Gregor sam jej je podelil 10.000 skudov, ko je prvič predsedoval kongregaciji. O priliki proglašenja sv. Frančiška Ksaverja za svetnika jej je podril 2600 skudov, in odločil še mnogo druzih bogatih milodarov. 14. decembra 1622 in 13. junija 1623 je izdal Gregor še dva ukaza, s kterima je podelil propagandi še nekaj privilegij. Prvič, da je prosta vseh pisarnih stroškov in poštnine, njeno premakljivo in nepremakljivo premoženje pa vseh davkov, slednjič, da ima pravico, imeti svojega zastopnika (index) pri mogočih sodnijskih obravnavah.

Bistveno vsega tega je toraj, da je bila ustanovljena s papeževim denarjem oblast, ki ima dolžnost voditi vse misijone.

Gregor XV. ni doživel vspešnega in blagega delovanja svoje ustanove, ker umrl je že 8. julija 1623. Njegov vredni naslednik, Urban VIII. je nadaljeval delo svojega prednika. Propagandi je podelil velike privilegije (predpravice) in daroval mnogo denarja. Vstanovil je 11 novih misijonskih šol, kolegije na Dunaji, v Pragi, Fuldi in Loretu, ustanovljene od Gregorja XIII., je zopet povzdignil. Venec svojemu delovanju pa je spletel, ker je 1. avgusta 1627 s pismom „Immortalis Dei“ ustanovil nov kolegij, svetovno seminišče „Collegium Urbanum de propaganda fide“. Povod tej ustanovi je dal radodarni in plemeniti španjski prelat Janez Vives iz Valencije, ki je kot poslanik španjske infantinje Izabele Klare Evgenije bival v Rimu. Ta za čast božjo vneti duhovnik je daroval svojo palačo in vsa svoja posestva za ustanovo novega kolegija, kterega je Urban res ustanovil, obdaril in mu dal ime. Iz ustanovnega pisma hočemo podati čitateljem le nekaj vrstic: „V večjo čast vsemogočnega Boga in rast katoliške vere naj se toraj ustanovi v imenovani palači . . . papežev kolegij ali apostoljsko seminišče s priprošnjo svetih Petra in Pavla in z imenom „Pastorale Urbanum“, v kterega se bodo sprejemali duhovniki in kleriki . . . vseh narodov in ljudstev in podučevali v lepem zadržanji, pravi pobožnosti, sv. veri in vseh čednostih pravega katolika, da se tako ohrani in obvaruje katoliška in apostoljska vera po deželah nevernikov, kjer so še najti spoznavalci prave vere; da se dalje razširja, kjer najde ugodna tla, in oznanjuje ter sadí po vsej zemlji, in da so, če treba, z veseljem pripravljeni, za bran, rast, zmago in čast te vere umreti kot mučenci, dokler ni polno število izvoljenih ter en pastir in ena čeda Kristusova na zemlji.“

To so vzvišene misli, ki so navdajale papeža in druge dobrotnike propagande, ustanovljajoče ta svetovni zavod.

Kolegij Urbanov je imel s prva svoje vodstvo. Leta 1641 pa mu je bil pridružen kolegij za orijentalce, kterega je bil Urbanov brat, kardinal Barbarini, vstanovil l. 1637, in oba dva je prevzela propaganda v svoje varstvo.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. julija.

Notranje dežele.

Na 30. junija so na *Moravskem* volile kmetiške občine v deželni zbor in so izvoljeni naslednji poslanci: za kmetiške občine Kromeriž dr. Kozánek z 82 glasovi, kmetijski kandidat Lizal dobil je 10 glasov. V Prerovu zmagal je dr. Kusý s 63 glasovi proti kmetiškemu kandidatu Hanáku, ki je 23 glasov vjel. V Unčovem je izvoljen dr. Kallab z večino 96 glasov nasproti kandidatu kmetiške stranke, posestniku Heinrichu. V Gostopeču zmagal je kandidat kmetiške stranke Nosek s 38 glasovi proti postavljenemu kandidatu dr. Janku. Soglasno pa so bili voljeni: dr. Šrom v Brodu, minister Pražak v Boškovicah, župnik Weber v Kijovu, Skopalik v Holešovem, Orator v Tišnovem. Skoraj soglasno: Hrůza v Židlohovicah, Šimbera v Moravskih Budějovicah. Češki volilci v Jiglavi glasovali so vsi za dr. Tučka. Dr. Helcelet v Bučevicah je dobil od 130 glasov 110. V Granici so volili priporočenega kandidata Zapletala, v Prostejevem pa posestnika Podivinský-ja. V Brnskem okraji je izvoljen dr. Koudela, nasprotni nemški kandidat dobil je le 18 glasov. V Novem Jičinu propadel je narodni kandidat Pilečka. Narodna stranka je nezmagljivo branila svoje dosedanje stališče, na novo si je pa pridobila Dačiški okraj.

Pri sedanjih volitvah v *dolenje-avstrijski deželni zbor* bo fakcijoznim liberalcem, ki so do sedaj zlasti na Dunaji skoraj vedno zmagali, na marsikakem kraju spodletelo, ker bodo namesto njih konservativni volilci s svojimi kandidati prodreti skušali. Skoraj ravno toliko pa, če ne še več upanja do zmage v marsikakem okraji po Dolenji-Avstriji, ima pa jako močna ljudska stranka in se mora povsod z njo računiti. Nemški kmet kakor tudi branjevec in obrtnik sta že zdavnej sprevidela, da liberalci druzega za nje nimajo, kakor dolg jezik in polno košaro obljub ob času volitev, po volitvah se pa za vse drugo bolj brigajo, kakor pa za pravi blagor svojih volilcev. Iz tega vzroka jel jim je narod hrbet obračati in si je svoje kandidate postavil.

Levičarji se tu pa tam v sladkih sanjah zibljejo, da se jim morda celó posreči in to že prav kmalo, zopet svoje može posaditi na ministerske stolice. Chlumetzkega imajo v mislih! On je osoba, pravijo, o kteri si tudi že v najvišjih krogih na ušesa šeptajo, da bo danes ali jutri Taaffeju stol spodmaknil, kajti po nazoru levičarjev se Taaffejev vpliv od dne do dne manjša, kakor dan po Kresu. Posebno v višjih in najvišjih krogih ga je zgubil že skoraj popolnoma. Da vse to ni druzega, kakor nemška domišljija, nam bo vsakdo rad verjel, kakor tudi to, da liberalci nemškega rodu že dolgo na to delajo, kako bi Avstrijo razbili, če tudi sami pravijo, da to ni res, temveč, da druzega nečejo, kakor le tesnejšo zvezo z Nemčijo in potrditev njeno po parlamentih v Berolinu, na Dunaji in v Budapeštu. Čemu le? vprašali bi jih.

„Ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe“ je že jako stara zapoved, tako stara, da bo že skoraj 2000 let dosegla in vendar jo *fakcijozni liberalci,* ki na evangelij „Deutscher Zeitung“ prisegajo, še danes ne vedó. Na Českem si ti patroni noč in dan glave belijo, kako bi jo napravili, da bi česko kraljevino raztrgali na dve polovici, na česko in nemško. Da, ta skrb jim skoraj spati ne dá. Ko so se pa štajarski Slovenci gibati jeli, da bi si pridobili več samoupravne prostosti, zagromeli so takoj liberalci, da se to ne sme zgoditi, kajti žalilo bi starodavne običaje in pravice vseh Štajarcev, ki so že leta in leta skupno med sabo zvezani. Češka naj bi se toraj smela razkrojiti na dve polovici, kakor sv. Martina plašč, ker bi to menda nemško nagoto po Čehah bolje pokrivalo, Štajarska naj pa le skupaj ostane v političnem oziru, kakor je do sedaj, ker bi razdeljena v nemški in slovenski namestniški oddelek Slovence preveč podpirala. Kje je tu pravica, kje doslednost?

V *hrvaškem deželnem zboru* govoril je Starčević prvokrat zmerno in dostojno, in je rekel, da se je poprej le za to posluževal tako neparlamentarnih izrazov, da je z njimi narodno večino iz apatije dvignil, v kteri je že dolgo spala. Ko so obravnavali proračun o sodniji, vprašal je Starčević, na kakošen način in odkod so vzeli denar, da so povrnili izneverjene svote, ki so bile ondi založene in kaj se je zgodilo z dotičnim predsednikom, ki je tako malomarno urad nadzoroval. Justični načelnik Klein pravi, da je res, da se je izneverilo, vlada pa da je že skrbela, da se kaj tacega ne bo nič več zgodilo. 26.000 gold. vzeli so iz one svote, ki je tu pa tam ostajala v budgetu; druge izneverjene svote pokrile se bodo na drug način.

Med *ogersko* in *avstrijsko vlado* so se jeli zopet zbirati temni oblaki, ki so se to pot iz trgovinskega ministerstva na Dunaji dvignili. Trgovinski minister je namreč gališkim železnicam ukazal, da morajo od tiste govedi, ki je za Požunski živinski trg odločena, večjo voznino zahtevati in pobirati, kakor pa od one, ki se za Dunaj po galiških železnicah oddaja, če tudi se iz Galicije v Požun

---

bilo, v teh pokrajinah vse zanemarjeno in vse zapuščeno bodi v kteremkoli obziru“.

„Ozrimo se le, bereš v knjigi, na slovstveno delovanje pri bogato nadarjenih Bošnjakih in njim sorodnih Hercegovcih, — kje je bilo ob prihodu avstrijske vojne v to zemljo najti kakovo društvo znanosti in umetnosti, ki bi se pečalo s povzdigo domače književnosti; kje se je nahajal kakošen znanstven in leposloven list, ki bi dramil, in vzgojeval pisatelje, ki bi zbiral domače gradivo, branil in zagovarjal pogažene pravice do tal ponižanih prebivalcev?“

Poročevalec teh črtic naj pristavi, da je še pred jugoslovanskimi homatijami leposlovni tednik „Vienac“ priobčil število svojih naročnikov in podpirateljev po posameznih krajih ter sklepoma v opombah obžaloval, a z obzirom na takratne odnošaje se ni čudil, da ga sosednja Bosna in Hercegovina puščate — brez podpore. „Kje si našel kako učeno znanstveno delo, pisano od rojaka Bošnjaka ali domoljuba Hercegovca?“ vpraša gospod profesor in nastavlja: „Vsega tega ni bilo najti pri dolazku avstrijske armade v te prijetne pa prijazne in tako zanimive kraje. Premili Bog! Koliko veljavnega in koristnega za splošno omiko in občno oliko bi bili zamogli storiti na telu in duhu krepki sinovi zlatne Bosne in krševite Hercegovine v štiristo letih, da ne bi jih bil dušil in tlačil težki jarem neomikanega turčina! Kaj da pomeni turški jarem za duševno prosveto, dá se težko, prav težko pobliže razbistriti.“

Naš autor kaže, da je na svojem potovanji „po logoviti Bosni in skaloviti Hercegovini“ rad, prav rad povpraševal po književnih proizvodih domačih pisateljev ter se je „veselja topil“, kadar mu je sreča pri iskanji bila mila, a to se „ni pregostokrat dogodilo“. Stikanje po „bosanskih slovstvenikih“ začel je v Oseku, „lov nadaljeval“ v Djakovu, v avstrijskem in turškem Brodu, v Derventi, v Doboji in v Maglaji, vendar „vsepovsodi“ se mu je „zatrjevalo, da Bosna nima književnosti, kakor jo imajo druge slovanske dežele, a če jo sem ter tam ima, tako njihovih slovstvenih del ni lehko v roke dobiti“. Na „samotni Osovi“ je pri katoliškemu župniku „zalezel v svojo ne majhno radost prvo knjižico“. A da mu jih je sčasoma prišlo pred oči zdatno čislice, o tem spričuje knjiga od strani 13 pa do 82, oblika je osmerka.

Gospod profesor je književno zgodovino razdelil v tri veče odstavke. a) „Starejša doba“ razkazuje devetnajst pisateljev, str. 13—30; b) „Novejša doba“ obsega prvo polovico tekočega stoletja, str. 31—44; c) tretji, novo dobo obsegajoči oddelek, str. 44—73, ima nadpis: „Jukicevi nasledniki“. Frančiškan Jukić je namreč „stopil v kolo Gajevo“ in je takorekoč oče novodobnemu slovstvu bosanskemu. O njem poroča naš pisatelj, da je ta „sloviti mož“ bil iskren in nevpogljiv zagovornik krščanskih Bošnjakov za vladarstva Omer-paše, ki je 1850 zatrl vstajo bosanskih plemičev. Jurkić bil je vjet in „kakor tolovaj“ odgnan v Salonik, potem v Carjigrad, kjer so ga izpustili še le na posredovanje avstrijske vlade. Za „Sklep“ je, str. 73—78, nekoliko opombic, a sme se reči, da „ni dvomiti, da je še prav mnogo nenatisnega blaga literarnega raztepenega po prašnatih arhivih.

Kdo zamore pri toliki pomanjkljivosti virov o bosanski bibliografiji določno povedati, koliko starih slovstvenih spomenikov se pomiče brezkoristno po samostanih in župnijskih hišah ali po omarah bosanskih begov in ag?“ Slednjič še „Dodatek“ našteva, str. 78—82, nektere spise, ki „glasno pričajo,

prej pride, nego na Dunaj. Dalje je minister zaukazal, da se mora pitana živina, ki je namenjena iz Galicije v Požun, v Osvieczimu izkreati in celi dan krmiti, potem pa zopet dalje peljati. Za živino namenjeno na Dunaj pa tega ni potreba. Ogre je ta najnovejša naredba zopet neznansko zbodla in ako jo prav pri luči pogledamo, ji moramo priznati, da je v resnici nekako čudna. Iz tega namena je tudi ogerska vlada na Dunaj pisala, da naj se naročeno krmenje živine v Osvieczimu takoj vstavi, ker s tem naravnost oškoduje živinski trg v Požunu, kamor vsled tega živina prepozno dohaja. Ako ne, pravi ogerski trgovinski minister, zaukazali bodo tudi Madjari, da se mora vsako živinče, ktero se iz Ogerskega na Dunaj pelje, tudi poprej po cel dan kje na Ogerskem krmiti, kar bi svestno Dunajčanom ne bilo všeč. Upati je, da se bode tudi ta prepir ravno tako polegel, kakor se je oni, ki se je bil vnel nekako pred dvema mesci med Dunajem in Budapeštom zaradi Požunskega trga. Tedaj so Madjari že skoraj za sablje in palice držali, tako so bili razkačeni, pa so se vendar le potolažiti dali, ker ste vladi vsaka nekaj prijenjali in tako se bo tudi sedaj zgoditi moralo.

Vnanje države.

Dan pred sv. Petrom in Pavlom imeli so v *laškem parlamentu* viharno sejo. Strastno je poslanec Crispi napadal ministra Mancinija v prvi vrsti zarad prepozne predložitve laško-francoske brodarske pogodbe. Dalje obsoja Crispi Mancinijevo politiko in pravi, da nikakor ni taka, da bi pridobila deželi spoštovanje. „Čemu pa so Italiji toliko hvalisane zveze?“ vpraša Crispi. „Angleška vas še ne pogleda ne, Nemška vam javno svoje zaničevanje kaže in nemški poslanci vdeležili se bodo v Avstriji slovesnega spomina na bitko pri Visu, laška bo pa žalovala. Avstro-Ogerska vam je pohod, ki ste ga ji brez pravega vzroka napravili, na dolgu.“

V *Parizu* je vse silno razburjeno. Ne le kolera jih je tako kviško spravila, temveč tudi splošna nevolja nad Kitajci, ki so pri Langsonu francosko posadko napadli in je že tu pa tam čuti govorjenje, da se bo zopet vojska začela med Kitajci in Francozi in da bodo Kitajci zopet tepeni. Naravnih posledic tega razpora pa ne bodo le Francozi občutili, temveč tudi vsaka druga država, ktera ima trgovinske zveze po kitajskih krajih. Sicer se bo pa Kitajsko pač dvakrat premislilo, preden se bo odločilo za pogubonosno vojsko, za ktero niti moči niti ljudi nima zadosti, da bi se s Francozi meriti zamoglo.

Španjska vlada je zaukazala vojaški kordon ob celi francosko-španjski meji in 7 dnevno kvaranteno po vsih krajih, kjer se iz Francoskega na Španjsko pride. Vse, kar bo prestopilo mejo, se mora podvreči desinficiji. Uvaževanje kož, volne, živali in mesá se je prepovedalo. Za blago traja kontumaca 14 dni.

Izvirni dopisi.

Križevo poleg Kostanjevice, 1. julija. Česar smo se že nekaj časa bali, bali tako, da se o tem še govoriti upali nismo, ako je kdo le omenil, slišal se je le zdihujoči: Bog nas varuj! to nas je zadelo: nesrečna „trtna uš“. Pred nekimi dnevi se oglasi pri tukajšnjem županstvu posestnik naznanovaje da trte v njegovem vinogradu venejo in se sušijo; kmalo zvé se še tisti dan enaka novica v drugem kraju. Skrbni župan, g. Ivan Kerin, prepričavši se sam o istinosti tega naznanila, sporoči to okrajnemu glavarstvu. S strahom vse pričakuje preiskovalne sodnije; v soboto 27. junija dojde g. okrajni glavar sam in ž njim tudi zvedenec in našli so trtno uš v tolikem številu že razširjeno, da se ji baje ne bodo več vstavljali, ampak hočejo le konštatirati, doklej je že segla in potem dalje zapreti ji pot. Se bode li to zgodilo z vspehom ali ne, je drugo vprašanje. Sloveča Gadovapeč je vničena in ž njo menda po veliki večini vsa Dolenjska. Kaj to pomeni za Dolenjca vé le oni, ki pozna naše razmere, ki vé, da vinograd je Dolenjcu vse; kar koli potrebuje, vse dobi le z upanjem na prihodnjo kapljico; ako mu le enkrat spodleti, ga pomladi tare že huda beda. Že zdaj se ugiblje na vse strani, kaj hočejo začeti z vinogradi, ker trta je gotovo vničena. Eni ugibljejo na setev hmelja, ki Štajarcem daje tako lepega dobička; a za to setev so pač naša polja, nikakor pa naše gorice, na njih je zemlja preplitva. Drugi zopet močno govoré o amerikanski trti, ktere se baje trtna uš ne prime, in se je menda nam sosednji Štajarci poslužujejo z dobrim vspehom. Iz semena zarediti si trto bi trajalo mnogo let, ali bilo bi vsaj upanje. A drugo važniše vprašanje je potrebna materijalna podpora, in tukaj bode morala pomoči država, in sicer zdatno pomoči, ako ne, bode jih mnogo primoranih ali se izseliti, ali poginili bodo v pravem pomenu besede od lakote.

Podala se je našemu zastopljencu v deželnem in državnem zboru, g. Viljemu Pfeiferju, težavna in sitna, pa tolika hvaležniša naloga, da se v družbi svojih tovaršev potegne za tako onesrečene svoje zastopljence. — Prav dobro bi bilo, ako bi se ljudem, posebno po hribih, pomoglo do boljše živinoreje, reje ovac, koz, k marsikteremu krajcarju bi se ljudem s tem pomagalo. Da se je ta zaklad toliko zanemaril, je kriva mnogo nevednost, še več pa neiztrebljiva zanikrnost, ktero bi nam preteča huda beda vendar-le utegnila pregnati, se vé da bi se tudi tukaj moralo seči pod roke.

Tudi v drugih rečeh le samo žalostne poročila. Nesrečna toča nam je sicer dozdaj še prizanašala, toda vedno deževno vreme nam jako nagaja in dela dneve res žalostne, delo se vedno bolj kopiči, sad pa slabí; še tega grozdja se bo veliko osulo, kar ga je ostalo, ker je med cvetjem skoraj neprenehoma deževalo.

K vsemu temu še posebni žalostni dogodki. Pretekli mesec proti koncu se podá mlad človek v goro z namenom, da si prisluži kakšen sold. Po naključbi pade s svojo sekiro tako nesrečno, da si za pestjo preseka žile. Zamudili so mu preskrbeti hitro zdravniško in duhovsko pomoč in zdihnil je revež svojo dušo. Kakor se čuje, njegovo življenje ni bilo prav krščansko. Bog bodi njegovi duši usmiljen!

Od Kolpe, 29. junija. Podružnica Drašička, župnije Metliške, obhajala je danes krasno slovesnost. Praznovala je godovnjaka svoje cerkve sv. apostola Petra. Ob enem pa so v bili vasi Drašiči praznični tudi zaradi tega, ker so se v Drašičih danes blagoslovili novi stranski altarji. Le nekaj mesecev je preteklo, od kar je bil blagoslovljen veliki altar, posvečen sv. apostolu Petru; danes pa so tudi stranski altarji blagoslovljeni. Cerkev je bila krasno ozaljšana; zastave so vihrale, streljanje je naznanjalo prihajočemu ljudstvu, da se danes v Drašičih godí posebna slavnost. Ob 10. uri pripeljal se je prečast. gosp. prošt iz Metlike s č. g. kaplanom. Najprej je gosp. prošt blagoslovil nove altarje, ktere je dovršil domač umetnik, g. Jereb, okusno in čedno. Potem je prečast. gosp. prošt v ginljivem in v srce poslušalcev segajočim govorom opisal in naslikal življenje svetnikov v stranskih altarjih. Priporočal je posebno v izgled Marijo Devico in prav iz srca v srce govoril vsem pričujočim malim in odraslim. Posebno pa je stavil blaženo Devico Marijo v izgled gospodarjem in gospodinjam; in mislim, da Drašičanje tega govora ne bodo pozabili, ampak ga bodo ohranili globoko zapisanega v svoja srca. — Potem bila je slovesna sv. maša. — Popoldan pa so bile litanije in blagoslov, ter s tem cerkvena slovesnost sklenjena.

Res lepa je podružnica sv. Petra v Drašičih na Belo-kranjskem; trditi smemo, da ena najlepših v celi škofiji. In kaj to znači? To kaže, kaj so Drašičanje. Drašičanje so možje, ki se ravnajo vestno po geslu: Vse za vero, dom, cesarja. Drašičanje so se trudili, da so svoj Božji hram od znotraj in zunaj prenovili ter ga Njemu, ki je Gospod nebes in zemlje, posvetili; ker vedo, da Njemu gré vsa čast in slava, in da od Njega imamo vse, česar potrebujemo na duši in telesu.

Drašičan se ne ozira na tiste, ki mu v Metliki, kadar prikoraka k službi Božji, govoré: „Čemu hodiš v cerkev? Ali v cerkvi iščeš zdravja? Kdo ti dá zdravje, če ne zdravnik!“ Drašičan poštenjak, ne gleda tistih, ki v krčmah pijani kruha in vina, govoré: „Kje je Bog? Moj Bog je kruh, moj Bog je denar.“ — Take sirote Drašičan prezira ter misli po svoji pameti in dela po pameti pa dela pošteno, dela krščansko. Zato je danes Drašičan vesel, je ponosen, ker so se mu blagoslovili novi altarji, ko vidi okrašeno hišo Božjo; zakaj on ima pravo, pošteno, nespridneno srce in to je, kar ga najbolj krasi. Ali naš Drašičan pa je tudi pravi sin domovine svoje. On se ne boji tistih, žalibog naši domovini nasprotnih uradnikov, ki, če tudi so se rodili na domačih tleh, če tudi so iz kmetiškega stanu, so vendar materi svoji nezvesti sinovi.

Zatoraj vam kličem: Vrli Drašičanje, bodite vedno taki, kakoršni ste zdaj; in še pozni vnuki se bodo s ponosom na vas spominjali ter vas hvalili, da ste toliko Bogu k časti in njim k pridu dovršili. Bog plati, vrli Drašičanje!

Iz Celovca, 30. junija. (*Še enkrat o „društvu za razširjanje slovenskih knjig in časnikov med slovensko ljudstvo“.*) Zeló me veseli, da je moj nasvet gledé takega društva padel na rodovitna tla. V časnikih in privatnih pismih so se oglasili rodoljubi, ki so misel z veseljem pozdravili. Da pa stvar ne zapade pozabljenosti, hočem jo zopet spraviti na dnevni red. Vse kaže, da se na vladno pomoč ne smemo preveč zanašati; kar imamo, smo priborili le z lastno močjo in lastnim trudom, in tako bo menda ostalo tudi zanaprej. Vse naše prošnje za slovenske šole na Koroškem, Štajarskem, v Trstu in Istri so zastonj. Da bi jih vstanovljali z lastnimi stroški, za to smo pa preubogi. Gledati moramo tedaj, da z drugimi sredstvi slovensko ljudstvo vzobražujemo! In to drugo sredstvo je razširjevanje knjig in časnikov med ljudstvo. Brati se človek kmalo nauči, za to ni treba dolgo v šolo hoditi. V mojem rojstnem kraji ni bilo nikoli šole, ker je preveč v hribih, in vendar je bilo mnogo ljudi, ki so brati znali. Drug drugemu so pokazali črke, sami so „puštabirali“ in v malih mesecih so že brati znali. Sedaj pa je mnogo takih šol na Koroškem, da se slovenski otroci več let še slovenskega brati ne naučijo. Ker pa iz šole poznajo „latinske“ črke, se slovenskih črk kmalo navadijo, ako hočejo. In to bodo hoteli, ako jim podamo dosti lepega in mikavnega berila. Da ljudje le brati znajo, potem jih že lahko izobražimo s koristnimi časniki in knjigami. Da pa so Slovenci do zdaj tako malo brali in mnogi še zdaj nič ne berejo, zato je več vzrokov, iz kterih so poglavitni ti-le:

1. Tisti, ki so hodili v nemške ali laške šole, so se slovenščini odtujili, jo toraj težko berejo in včasih tudi na prvi hip ne razumejo; zato ne marajo dosti za slovensko berilo. Vsi taki se zamorejo pridobiti in za branje vneti le s tem, da se jim ponudi lahko umevno in mikavno berilo in sicer iz začetka zastonj. Pozneje, ko se jim branje priljubi, bodo knjige že sami kupovali in časnike sami radi naročevali.

2. Mnogi so zopet vneti za branje in napredek in so prav žejni vednosti, pa kaj pomaga, ko so tako revni, da si knjig in časnikov kupovati ne morejo. Take knjige in časnike revnim preskrbovati za duševno hrano, bi bilo pravo delo usmiljenja!

3. Slednjič mnogi tudi zato ne berejo, ker jim ali nobena bukvarna ni pri rokah, ali se ne znajo pripraviti, kako na njo pisati, ali pa sploh ne vedó, da je taka ali taka knjiga na prodaj. Slovenske bukvarne bi morale razpošiljati cenike po vsem Slovenskem, da bi se vedelo, ktere knjige imajo in po kaki ceni. Vsaj izobraženi Slovenci si bodo potem zamogli knjige naročevati.

Vendar pa se s tem ne bo prodrlo v sredinjo naroda. Kajti množica je navadno nepremična ali saj težko premična peza, ktero je treba vzdigovati in skrbno obdelavati. (Konec prih.)

---

kako se tudi inostranci zanimajo za novopridobljeno deželo bosansko“.

Preteklo je nekaj čez pol leta, kar je pisatelju teh vrstic vrli „Slovenec“ blage volje prepustil prostora za naznanilo „prvenca“, ki je v podobi knjižice podal se med svet; tam je bila dostavljena želja, naj bi „drobna knjižica“ bila seme velikemu drevesu slovstvenemn. In „Pregled bosanskega slovstva“ dokazuje, da seme poganja in cimi. Vidi se, da je pisatelj moral „orati ledino“, obdelovati z naporom, dokler ni „od zrna do zrna“ vendar-le nastala „pogača“, okusna je, ne bode Ti, domoljubni bralec, žal, ako za njo odšteješ 40 kr., bode Ti sladka hrana. Knjiga Ti bo ogledalo, v kterem boš opazoval mračno, a tudi solnčno stran naroda v obče in ubogih frančiškanskih književnikov posebič. Vrh tega boš storil dobro delo, ker boš z nakupovanjem slovstvenega proizvoda podpiral bližnika; čisti dobiček namreč je namenjen katoliškemu društvu rokodelcev, kterim predstojnik v Mariboru je nadarjeni in marljivi gosp. dr. Napotnik.

Domače novice.

(*O novem knezu in škofu dr. Misji*) posnamemo iz prijateljskega pisma še sledeče zanimive novice: Na vseh jezikih na Kranjskem je nekaj dni sem ime dr. Misja. A dovolite, da Vam tudi jaz, ki Misjo od leta 1855 poznam, o njem podam malo črtic. Na Dunaji je Misjo priporočil brez dvombe knezoškof

Zwerger, kteri ga visoko čisla, ker mu je že mnogo let „zaupni mož“. Že o priliki, ko je bila izpraznjena nadškofska stolica v Gorici, se je imenovalo ime Misja, nekdo mi je trdil, da je bil celó tretji v trni! Mi štajarski Slovenci smo se nadejali, da bode kedaj naslednik škofa Maksimilijana v Mariboru. Kajti mož je odličnik v vsakem oziru, v njem biva duh Zwergerjev in duh Slomšekov! Da se do zdaj v javnost ni dosti pokazal, temu povod je njegova ponižnost. Že v malem seminišču „Avgustineum“ v Gradcu, kjer je bil on takrat sedmošolec, ko sem stopil jaz v prvo šolo (1855), je bil vodji dr. Riedlu in škofu Otokarju zeló priljubljen, in med vsemi gojenci (150—160) najbolje spoštovan. Dasi Slovenec, pridobil si je tudi simpatijo vseh Nemcev; kajti ni bil samo prvak med sošolci, nego tudi prijazen z vsemi, nežen v vedenji, čistega značaja. Nisem ga videl nikoli jeznega, nisem slišal od njega nikoli hudobne besede. Škof Otokar ga je v počitnicah vsako leto, tudi ko je bil bogoslovec, povabil na svojo grajščino Sekovo, in ga tudi na potovanja večkrat seboj vzel. Po dovršenem bogoslovskem uku ga je poslal, kakor sem slišal, na svoje stroške v Collegium Germanicum v Rim, kjer je izvršil doktorat; ondi je ostal, kakor mi je dejal leta 1875 Mons. Jaenig, vodja avstrijskega hospica, v najboljšem spominu. Ko se je v Gradec vrnil, bil je par let profesor in prefekt v malem seminišči, kjer je bil ljubljenec svojih tovarišev in dijakov. Vsem je bil vzor čednosti, posebno pobožnosti in krotkosti. In te dve lastnosti ga dičite do današnjega dne. Ko je postal škofijski kaplan in tajnik, dalje kancelar in kanonik, bil je vedno protektor naš v sekovski škofiji pastirovajočih Slovencev. A tudi med Nemci ni imel in nima nobenega zavidnika ali nasprotnika; v celem kapiteljnu je najbolje spoštovan. V njemu so imeli kaplani milega posredovalca, mnogokrat ga je škof poslal, ako se je vnel med kterim župnikom in njegovimi kaplani ali farani prepir, da je stvar preiskoval in z dobro poravnal. Da moža diči tudi učenost, ni dvomiti, ako se pomisli na njegove povsod z izvrstnim vspehom izvršene študije. Da je tudi vrli rodoljub, tega sem se prepričal o mnogih prilikah, posebno ko nas je v Radgoni, kjer sem 7 let služil za kaplana, vsako leto obiskal. Blizu Radgone — pri sv. Križi je namreč doma, sin prostega kmetovalca, trdega Slovenca. Slovenščina mu gladko teče, in slovenske knjige rad prebira. V Gradci je dohajal rad k znanemu dr. Muršeci, kteri ga natančno pozná, in visoko spoštuje. Sprejmite toraj, Kranjci, preblagega moža z vsem veseljem, svest sem si, da bode čez leto Vaš ponos in ljubljenec. Kakor sem njemu častital, častitam Ljubljanski škofiji, da je dobila za višega pastirja moža po volji Božji.

Od druge strani nam je došlo zanesljivo naznanilo, da so cesar že 14. junija podpisali izvolitev novega kneza in škofa Ljubljanskega, papeževa nuncijatura pa da je že 22. junija vnanjemu ministerstvu naznanila, da so papež zadovoljni s kandidatom, ki so jim ga naznanili. Kanonični proces novo izvoljenega škofa dr. Misja se bo pri papeževi nuncijaturi vršil že 8. julija.

(*„Rudolfinum“.*) Delavcem pri zidanji našega muzeja „Rudolfinum“ gre vrlo hitro izpod rok. Ko človek mimo kraja gre, kjer je lansko leto naš presvitli cesar sam vzidal temeljni kamen, se mu v spomin silijo svečanostni dnevi preteklega leta in kmalo bi zavidal naše sosede v Korotanu zaradi velike sreče, ktero bodo doživeli 10. t. m. Ta dan namreč bosta prišla Nj. c. in kr. Visokost cesarjevič Rudolf in njegova soproga nadvojvodinja Štefanija k svečanostnemu otvorenju muzeja Rudolfinum v Celovec. Lahko se vesele Korošci te visoke časti; mi jim jo privošimo in upamo, da bo naš prestolonaslednik s svojo visoko gospo soprogo za časa otvorenja našega muzeja „Rudolfinum“ tudi naše mesto obiskati blagovolil. Tudi Slovenci hrepene in srčno želé videti in veličastno sprejeti visoka gosta, ktera bosta pri ti priliki lahko ogledala Blejsko jezero in druge lepote Kranjske dežele.

(*Grbec tujo grbo vidi, svoje pa ne.*) „Narod“ oponaša „Slovencu“, da je po „Triester Tagbl.“ napačno povedal o preč. stolnem dekanu; sam pa malo prej stori dve napaki: a) Da sta ranjka škofa šla skupaj k Vatikanskemu vesoljnemu zboru 1873!, in b) da bode ranjki kanonik Kramar v Loki pokopan. Obé te dvé ste iz Ljubljane, „Slovenčeva“ pa iz Trsta. „Slovenec“ je imel poročilo pred seboj, „Narod“ pa le svojo nevednost prodaja. Dalje naj vsaki sam sodi.

(*Anarhista*) zasačili so te dni v Ljubljani v osobi nekega mizarja. Prismoda čvečkal je nekaj anarhistične mešanice v Šentvidu nad Ljubljano, ktere pa še sam ni dobro razumel. Kljubu temu so ga prijeli in zaprli.

(*Ušesa bolé*) človeka, če posluša zvonenje po Ljubjani, posebno če mrličem zvoni. To je tako „tje v en dan“ brez takta, vsak po svoje, kakor se mu ravno ljubi, da, kedar preneha nehoté vsakdo zdihne: „hvala Bogu!“ Kako lepo, milo in vbrano pojo ob enakih priložnostih zvonovi po kmetih, kjer jih imajo v rokah popolnoma neuki možaki, da celó včasih ženske, ki pod milim Bogom ne vedó kaj je takt! Ali bi se res po Ljubljani ne dalo vpeljati vbrano zvonenje, ki bi se vendar-le moralo razločiti od „klobuštranja“ za točo, kteremu je pa sedanje popolnoma podobno.

(*Konj je padel*) izvoščeku na Starem trgu pred Čikovo prodajalnico obleke. Izvošček je hitro zavil na stran, hoteč se umakniti drugemu vozu, konju pa spodleti in h krati je leva vojnica odletela, konj je pa na tleh ležal. Ljudi, se ve da, je bilo takoj vse polno. Par možakov je pa pritisnilo in spravili so ne ravno predobro rejeno živinče kvišku.

(*Mučenje perutnine.*) Prav v srce se mora človeku smiliti uboga piška, ko jo kuharica za nogo drži in vleče domu. Pa ne le piške, ampak tudi golobe, kokoši, race gosi, sploh vso perutnino strašansko mučijo kuharice, gospodinje in še celó gospé 's tem, da jih z glavami navzdol za noge držé ter sem ter tje ž njimi mahajo in jih tako na pol mrtve po trgu nosijo. Revice so na kmetih toliko prostosti vživale in tako prijetno živele, v mestu pa, kjer je omika doma, tako grdo in neusmiljeno ž njimi ravnajo. Toraj gospodinje, ne nosite več ubozih žival za noge iz trga domu. To je le grda navada. Le brezsrčni in neusmiljeni trinog ravná neusmiljeno tudi z živalijo. V vseh slučajih in okoliščinah pokažimo toraj, da v beli Ljubljani ni le omika, ampak tudi usmiljenje do živali doma.

(*Nov zvonik blagoslovili*) so, kakor se nam piše, pretečeno nedeljo pri sv. Martinu v Rožni dolini blizo Celja. Dotične obrede je vršil dekan, preč. g. jubilarij in kanonik Juvančič, a zjutraj je sv. opravilo imel preč. gosp. kanonik in ravnatelj Ogradi iz Maribora.

Razne reči.

— Tržaški magistrat je gledé kolere ob primorji srednjega morja po Francoskem, s kterimi kraji je Trst v neposredni trgovinski zvezi in to ravno z mesti Toulon in Marseille, kjer sedaj kolera razsaja — opozoril na nevarnost, ktera Trstu, če tudi še le od daleč, pa vendar le kolikor toliko žuga. Zarad tega se bo v Trstu snaga po ulicah in javnih prostorih še povikšala, posebno se bo pa gledalo na to, da se pitna voda ne bo na noben način kvarila ali onesnaževala; da se bode prodajal popolnoma zdrav in nepokvarjen živež; da se bodo javna stranišča in javna shajališča redno desinficirala. Posebno pazljiv bo pa Tržaški magistrat na skupna stanovanja in na gostilne, kjer se ptujci sprejemajo. Vsaka gostilna mora prihod popotnikov, ki so iz Francoskega ali druzih okuženih krajev prišli, takoj javiti magistratu. Njihovo perilo in obleka se bo pri magistratu prekadilo in potem se še le prat dajalo. Najzdatneja pomoč je pa lastna skrb za snago po zasobnih stanovanjih in skrbno snaženje in razkuževanje privatnih stranišč. Vliva naj se tjekaj zmes napravljena iz 7 delov železnega vitrijola, 2 delov žveplene kisline (hudičevega olja) in 5 delov karbolne kisline v 100 delih vode.

— Iz toplic. Koncem majnika, ko je po naših krajih bilo skoro preveč dežja, so na Českem zá-nj prosili; mesec junij je pa tudi po severnih delih Avstrije deževen. Neko privatno pismo iz Rožnova na Moravskem poroča, da so tam topličarji zeló otožni vsled slabega vremena; poročilo pravi, da je število gostov narastlo do 500, a med njimi „silna stiska neogibnih židov“.

— Pri urarji. Mala Ančika prinese k urarju potrto uro, da naj jo ta popravi.

Urar: Kaj pa je tvoji uri?

Ančika: Ne gré.

Urar: Ja, deklica! kako bo pa šla, ki jo ti nosiš. Spusti jo, bo pa šla.

In mala Ančika se ustraši smehljajočega se urarja in — uro spusti, da je šla — na tla. In zdaj je tudi Ančika šla, toda po uro nazaj ni več prišla.

Telegrami.

Dunaj, 2. julija. Kakor se čuje, zadobili so načrti postav o pospeševanji zgradeb na vodi in o obmejitvi hudournikov ter o njihovem odvodu cesarsko potrjenje.

Berolin, 1. julija. Od tukaj gre tajni sovetnik Koch takoj v Pariz in Toulon, da bo opazoval kolero in ob enem pomagal bolnikom.

Pariz, 1. julija. Od včeraj zvečer pa do danes umrlo je pet osob za kolero.

Marseille, 2. julija. V poslednjih 24 urah umrli so trije za kolero do 6. ure včeraj zvečer.

Umrli so:

30. junija. Franc Kramar, korar, 84 let, Pred Škofijo št. 14, vsled oslabljenja moči.

V bolnišnici:

30. junija. Jakob Hlebš, gostač, 71 let, Emphysema pulmonum.

Tujci.

1. julija.

Pri *Maliči:* Henrik Renker, trgovec, z Dunaja, — Pavel Wittine, trgovec, iz Ischla. — F. Loser, trgovec, iz Trsta. — Diegole Majo, s soprogo, iz Ogerskega.

Pri *Slonu:* Leopold Weltmann, s soprogo, z Dunaja. — August Lenk, iz Vöslau-a. — Janez Hübinger, iz Trattenbacha. — Ana Hoffmann, soproga rudarskega ravnatelja, iz Istre. — Janez Perko, zasebnik, iz Ptuja.

Pri *Avstrijskem cesarji:* Julij Schneider, fotograf, z Dunaja. — Florijan Iser, trgovec, s soprogo, iz Reischdorfa.

Eksekutivne dražbe.

8. julija. 1. e. džb. pos. Janez Bežeg iz Predjame, 290 gl. Postojna. — 1. e. džb. pos. Anton Trebec, 80 gl. Postojna. — 1. e. džb. pos. Janez Žitnik iz Fužin, 5765 gl. Žužemberg. — 3. e. džb. pos. Janez Peršin iz Rakitne, 3968 gl. Vrhnika.

10. julija. 3. e. džb. pos. Marija Logar iz Gorenje vasi št. 73, 7270 gl. Logatec.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

2. julija.

Papirna renta po 100 gld.		80 gl.	40	kr
Sreberna „ „ „ „		81 „	45	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta		102 „	45	„
Papirna renta, davka prosta		95 „	70	„
Akcije avstr.-ogerske banke		852 „	—	„
Kreditne akcije	160 gld.	300 „	10	„
London		121 „	75	„
Srebro		— „	—	„
Ces. cekini		5 „	77	„
Francoski napoleond.		9 „	67½	„
Nemške marke		59 „	50	„
Od 1. julija.				
Ogerska zlata renta 6%		122 „	—	„
„ „ „ 4%		90 „	75	„
„ papirna renta 5%		87 „	95	„
Akcije anglo-avstr. banke	200 gld.	107 „	75	„
„ Länderbanke		100 „	—	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu		547 „	—	„
„ državne železnice		313 „	50	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.		215 „	25	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl.	— „	—	„
4% „ „ „ „ 1860	500 „	134 „	75	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „	168 „	—	„
„ „ „ „ 1864	50 „	167 „	50	„
Kreditne srečke	100 „	173 „	75	„
Ljubljanske srečke	20 „	23 „	—	„
Rudolfove srečke	10 „	18 „	75	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice		107 „	40	„
„ „ Ferdinandove sev. „		105 „	75	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.		104 „	50	„

Preselitev štacune. (2)

Podpisani s tem naznanja p. n. občinstvu, da je svojo, v „Zvezdi“ štev. 8, že 33 let obstoječo **urarsko in optično štacuno** preselil v Zeschkovo hišo, mestni trg štev. 8, nasproti kranjski eskomptni banki. Zahvaljuje se za zaupanje, ki se mu je toliko let skazovalo in obeta, da se bode tudi nadalje prizadeval s poštenim blagom, urno postrežbo in nizkimi cenami p. n. kupovalcem po moči vstrezati.

Niklas Rudholzer,

urar in optik, c. kr. avstrijski in kr. ogerski liferant stražnih kontrolnih ur, zaprisežen cenivec v optičnih stvareh.

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani

se dobiva knjiga:

„Ne v Ameriko!“

Spisal Jak. Alešovec.

Cena 1 gl. po pošti 5 kr. več.

„Jurij s pušo“,

šaljiv list s podobami, (5)

izhaja dvakrat na mesec v Trstu. Naročnina mu je do konec leta 1 gld. 50 kr. Naj se pošilja pod naslovom **Ivan Dolinar**, tiskarna Amati v Trstu.

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič.*

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.